

Læknar eru hvattir til að koma á framfæri við ritstjórn eða pistlahöfund ábendingum um efni.

Dögg Pálsdóttir

lögfræðingur
Læknafélags Íslands

DoggP@lis.is

Meira um verkfall lækna

Pegar þessar línur eru ritaðar (16. desember 2014) bendir fátt til annars en að næstu lotur boðaðra verkfalla lækna hefjist hinn 5. janúar 2015. Þar sem hvorki hefur gengið né rekið í samningaviðræðum lækna og samninganefndar ríkisins, þrátt fyrir ríflega 30 fundi, sáu læknar sig knúna til að boða til nýrra verkfallslotna, sem standa munu í þrjá mánuði, enda náist ekki samningur á tímabilinu.

Fyrirkomulag þessara aðgerða hjá Læknafélagi Íslands (LÍ) verður þannig að verkfall er boðað fjóra daga í senn á hverri einingu sem verkfall nær til hverju sinni. Hver eining sem verkfall nær til verður þrisvar í verkfalli á tímabilinu. Hjá Skurðlæknafélagi Íslands (SKÍ) er boðað verkfall í tvær vikur af fjórum í hverjum mánuði, aðra vikuna á Sjúkrahúsinu á Akureyri, hina vikuna á öllum öðrum heilbrigðisstofnunum. Samstaða og einhugur er meðal lækna um þessar aðgerðir sem birtist best í því að mikil þátttaka var í atkvæðagreiðslunni um þær og 98% samþykktu þær hjá LÍ. Hjá SKÍ samþykktu allir sem greiddu atkvæði. Enda telja læknar að þeir séu ekki einvörðungu að kalla eftir tímabærum launaleiðréttingum og -hækkunum heldur séu þeir einnig að berjast fyrir framtíð heilbrigðisþjónustunnar. Læknar fara fyrir til sérnáms í útlöndum þannig að vinnuafli almennra lækna nýtist skemur hér á landi en áður. Sérfræðilæknar snúa seinna til Íslands að loknu sérfræðinámi og þeim fjölgar sífellt sem snúa ekki til baka. Læknar eldast eins og aðrir og meðalaldur starfandi lækna á Íslandi hækkar hratt. Liðlega 40% starfandi lækna á landinu hefur náð 55 ára aldri og 27% eru 60 ára eða eldri. Það er því brýnt að það takist að ná kjarasamningum við lækna sem tryggja að íslenskir sérfræðilæknar erlendis reynist tilbúnir

til að snúa aftur til heim og hefja störf í íslenskri heilbrigðisþjónustu.

Eins og vikið var að í pistlinum í nóvemberblaði *Læknablaðsins* er verkfallsréttur lækna takmarkaður lögum samkvæmt. Árlega birtir fjármála- og efnahagsráðherra skrá um þau störf sem falla undir takmarkanirnar á verkfallsréttinum. Þessa dagana er í gangi vinna hjá LÍ og SKÍ vegna nýrrar undanþáguskrár. Skrána skal birta eigi síðar en 1. febrúar 2015 og hún tekur gildi frá og með 15. febrúar sama ár. Komi til boðaðra verkfalla á nýju ári verður fyrst unnið eftir skránni sem birtist í auglýsingunni nr. 101/2014. Frá 15. febrúar næstkomandi verður síðan unnið samkvæmt nýrri skrá.

Reynslan af verkfallslotunum á síðustu mánuðum hefur sýnt að skráin sem nú gildir hefur í meginatriðum reynst vel. Undanþágunefndin sem starfa skal í verkfalli hefur eðlilega fengið nokkrar umsóknir um undanþágur. Hægt er þó að fullyrða að umsóknir um undanþágur hafa ekki verið fleiri en fyrirfram var átt von á. Breytingar sem gerðar verða á skránni við yfirferð hennar nú munu því væntanlega eingöngu endurspeglar reynslu úr verkfalli og undanþágur sem veittar hafa verið.

Framkvæmd verkfallanna hefur að mestu gengið vel. Ágreiningur er uppi um það hvaða störfum skuli sinna í verkfalli. LÍ og SKÍ telja að í verkfalli skuli eingöngu sinna „nauðsynlegustu heilbrigðisþjónustu“. Í því felist að þeir læknar sem starfa eigi einvörðungu að sinna bráðatilvikum og verkefnum sem sinnt er um helgar og á rauðum dögum. Áhersla hefur þó verið lögð á það að sjúklingar njóti ætíð vafans í þessu efni. Ríkisvaldið heldur því fram að í verkfalli eigi læknar að ganga til allra daglegra starfa. Í raun er kannski ekki ýkja

mikill ágreiningur hvað þetta varðar því mönnum í verkfalli er svo takmörkuð að vafasamt er að læknar komist til að sinna öðru en bráðatilvikum.

Það leiðir af sjálfu sér að í verkfalli falla niður allar launagreiðslur til lækna sem starfa hjá ríkinu. Þeir læknar sem starfa samkvæmt undanþáguskránni fá þó að sjálfsögðu laun fyrir þau störf sín. Aðrir ekki. Framkvæmd verkfallanna hefur leitt í ljós nokkra hnökra varðandi launagreiðslurnar. Þess eru dæmi að læknar í hlutastarfi hafa skilað öllu starfshlutfalli sínu til heilbrigðisstofnunar í verkfalls mánuði en engu að síður fengið frádrátt af launum sínum vegna verkfalls. LÍ og SKÍ er kunnugt um þetta og hafa rætt við ríkisvaldið. Þess er að vænta að tilvik sem þessi verði leiðrétt, en það þarf að gera einstaklingsbundið. Læknar eru hvattir til að skoða vel launaseðla sína til að ganga úr skugga um að launagreiðslur til þeirra í verkfallsmánuðum hafi verið réttar, að frádráttur vegna verkfalls sé réttur og að greitt hafi verið fyrir vinnu sem innt var af hendi í verkfalli, hafi slíku verið til að dreifa. Skrifstofa LÍ er sem endranær læknum til aðstoðar ef spurningar vakna hvað þetta varðar.

Læknar í veikindaleyfi, orlofi og námsleyfi fá ekki laun í verkfalli. Læknar sem voru í námsleyfi verkfallsdaga í síðustu lotu fengu þó dagpeninga vegna námsleyfis. Hvort sú framkvæmd haldi áfram í nýrri lotu liggur ekki fyrir þegar þetta er ritað.

Vegna Læknadaga 2015 sem haldnir verða 19.-23. janúar næstkomandi er mikilvægt að undirstrika að þeim læknum sem eru í verkfalli þá viku er að sjálfsögðu heimilt að sækja Læknadaga þó verkfall standi yfir.